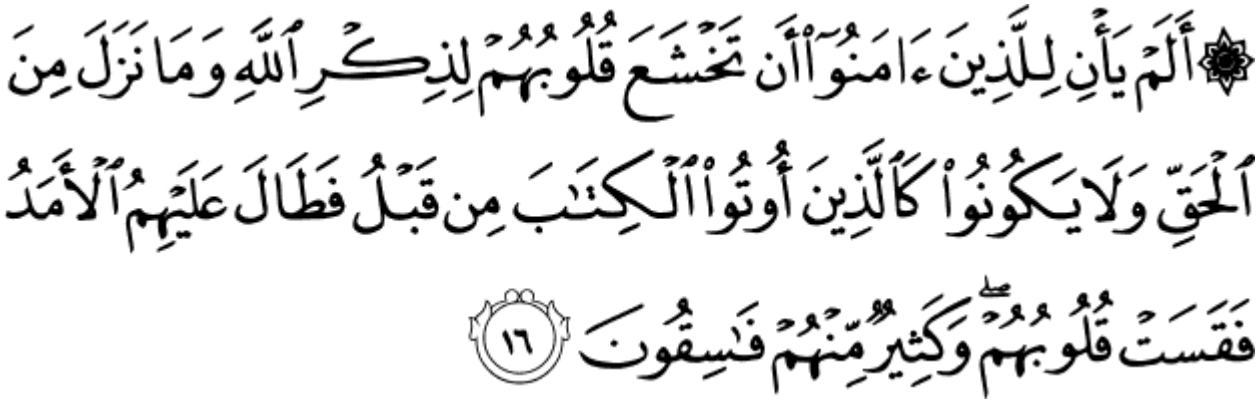
Tafsiira Suuratu Al-Hadiid-kutaa 5

Description

Kutaa darbe keessatti haala muâ€™mintootaa fi munaafiqota dhiiraa fi dubartootaa ilaallee turre. Haalli kuni wanta gaflaa keessaa nama dammaqsuudha. Tarii qalbii gogdee laaffisa. Kanaafi itti aanse ni jedha:

â€œ**Warra amananiif yeroon qalbiin isaanii zikrii Rabbiitii fi dhugaa irraa wanta buâ€™eef laaftu hin geenyee? Akka warra isaaniin dura kitaabni kennameefi, yeroon isaanitti dheeratee qalbiin isaanii gogde hin taâ€™in. Baayâ€™een isaanii faasiqoota.â€•** Suuratu Al-Hadiid 57:16

Ganda Aakhirah keessatti yommuu haala muâ€™mintoota fi munaafiqoota dubbatu, kuni qalbii gara laafinnaa fi Rabbiif of gadi qabuu kakaasudha. Kana booda namoonni qalbiin isaanii yoo hin laafinii fi gadi of hin qabin, gorsi akkana jedhu ni barbaachisa:

â€œWarra amananiif yeroon qalbiin isaanii zikrii Rabbiitii fi dhugaa irraa wanta buâ€™eef laaftu hin geenyee?â€• kana jechuun warra Rabbii fi Ergamaa Isaa dhugoomsanii fi qajeelcha Isaa hordofaniif, yommuu Rabbiin faarfamuu fi Qurâ€™aana dhagayan yeroon qalbiin isaanii itti laaftu, gadi of qabduu fi ajajoota Isaatiif bultuu hin dhufnee?[1] Kana keessa qalbii Rabbiif gadi qabuu fi laaffisuuf carraaqu, yeroo hundaa warri amanan gorsa Rabbiin irraa buâ€™e yaadachuu fi nafsee ofii qorachuutti kakaasutu jira.

Khushuuâ€™u (qalbiin laafuu fi of gadi qabuun) kuni ajajoota Rabbiitti akka bulan nama taasisa. Namni zikrii Rabbiitii fi Qurâ€™aanaaf qalbiin isaa yoo laafte fi of gadi qabde, wanta Rabbiin itti ajaje hojjachuu fi wanta Inni dhoowwe dhiisuun isarraa eeggama. Kanaafi, Abdullah ibn Abbaas, aayah tana akkana jechuun fassare (ibse), â€œyeroo qalbiin isaanii Rabbiif itti ajajamtu hin geenyee?â€•[2]

Aayan tuni tawbaa Fudayl ibn Iyaadif sababa guddaa taate. Fudayl dubara takka ni jaallate. Halkan tokko waadaa galteef. Osoo inni ishii bira dhaquuf dhaaba dallaa bahuuf tattaafatu, aayah tana dhagahee: â€œ**Warra amananiif yeroon qalbiin isaanii zikrii Rabbiitii fi dhugaa irraa wanta buâ€™eef laaftu hin geenyee?â€•** Ergasii osoo akkana jedhu duubatti deebiâ€™e: â€œEeyyeen! Rabbiin kakadhe, yeroon gahee jira.â€• Karaa daaritti goree halkan achi bule. Karaa kana keessa namoota karaa deemantu ture.

Namoonni kunniin akkana waliin jedhu: â€œFudayl karaa mura (shiftaadha).â€• Ergasii Fudayl akkana ofiin jedhe: Waa! Halkaniin Rabbiin faallessuuf nan carraaqa, Muslimoonni na sodaatu! Yaa Rabbii! Gara keetti deebiâ€™e (tawbadhe). Gara keetti tawbachuu kiyya cinaa Mana Kee qulqulluu (Al-Masjid al-Haraam) godhee.â€•[3] (Fudeyl umrii isaa hafee Makkaan deemun Al-Masjiid Al-Haraam cinaatti dabarse. Kana booda seenaa keessatti nama gaarii fi beekumsa qabu taâ€™uun beekkame.)

â€œAkka warra isaaniin dura kitaabni kennameefi, yeroon isaanitti dheeratee qalbiin isaanii gogde hin taâ€™in.â€• Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa warroota amanan yahuudotaa fi kiristaanotaan akka wali hin fakkaanne ni dhoowwe. Yahuudotaa fi Kiristaanonni yommuu yeroon dheeraan isaan irra darbu, kitaaba Rabbii harka isaanii jiru ni jijjiran, gatii xiqqaan ni gurguratan. Kitaaba Rabbii of duubatti darbanii ilaalcha garagaraa fi dubbii sobaatti qajeelan. Amantii Rabbiin isaaniif kaaâ€™e keessatti dhiirota akkeessan. Raabi, qeeysotaa fi moloksee isaaniitiif ajajamuun Rabbii gaditti gooftolee godhatan. **â€œBaayâ€™een isaanii faasiqotaâ€•** kana jechuun Yahuudotaa fi Kiristaanotaa irraa baayâ€™een isaanii Rabbiif ajajamuu didanii jiru. Qalbiin isaanii faasida (tan baddeedha), hojiin isaanii baaxila (soba). Akkuma Rabbiin oltaâ€™aan jedhe:

﴿فَبِمَا نَقْضِهِم مِّيثَٰقَهُمْ لَعَنَّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَٰسِيَةً ۖ يُحَرِّفُونَ
ٱلْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَنَسُوا۟ حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ ۚ﴾

Sababa waadaa isaanii diiganiif isaan abaarree qalbii isaanii gogdu taasifne. Jechoota bakka isaaniitii ni jijjiru, wanta ittiin gorfaman irraas qooda ni dagatan (ni dhiisan).â€• Suuratu Al-Maaâ€™ida 5:13

Kana jechuun qalbiin isaanii ni badde, ni gogde. Barteen (amalli) isaanii jechoota bakka sirrii isaanii irraa jijjiruudha. (Kitaaba isaanii Tawraati fi Injil keessatti jechoota bakka sirrii irraa jijjiru). Hojii itti ajajaman ni dhiisan, wanta irraa dhoowwaman itti lixan. Kanaafi, Rabbiin warra amanan, dhimmoota hundee fi damee keessatti yahuudotaa fi kiristaanotaan wal fakkaachu irraa ni dhoowwe.[4]

ٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ يُحْىِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

â€œ**Beekaa! Rabbiin dachii duâ€™aa ishiitiin booda ni jiraachisa. Akka hubattaniif aayaata isiniif ifa goonee jirra.â€•** Suuratu Al-Hadiid 57:17

â€œIâ€™ilamuu (Beekaa)â€• jechuun dubbii jalqabuun, wanti namatti himamu wanta cimaa xiyyeefannoo fi gurra itti kennu barbaachisu akka taâ€™e namatti beeksisa. Jecha, â€œBeekaaâ€• jedhu booda wanti dhufe dhokataa haa taâ€™uu malee gatii guddaa akka qabu agarsiisa. Kunis haala qalbii

amantee zikrii Rabbiitti hajamtu, haala lafa duutu gogdee roobatti hajamtuun wal fakkeessu barbaadamee. (Akkuma lafti biqiltoonni irraa baduun duutee fi gogde, biqiltoonni ishii irratti akka biqilaniif roobatti hajamtu, qalbiin gogdee fi duutees akka laaftuu fi jiraattuuf yaadannoo Rabbii fi Qurâ€™aanatti hajamti.) Zikriin Rabbii fi Qurâ€™aanni akka roobaati.[5] Akkuma sababa roobaatin lafti duute fi gogde jiraattu, sababa zikrii fi Qurâ€™aanaatiinis qalbiin gogdee fi duute ni jiraatti. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa wantoota lama qulqulluu samii irraa buuse. **1ffaa** rooba qaamni namaa ittiin jiraatudha. Roobni roobun biqiltoonni ni biqilu, ergasii namoonni biqiltoota kannin nyaatun qaamni isaanii ni jiraata. **2ffaan**â€“ immoo wahyii (beeksisa) ruuhi fi qalbiin namaa ittiin jiraataniidha. Qurâ€™aanni wahyii Rabbiin irraa buâ€™e waan taâ€™eef ruuhi fi qalbiin ittiin jiraatu. Qalbiin dukkana kufrii, shirkii fi wallaalummaa keessatti taruun gogdee fi duute, Qurâ€™aanan dukkana cillimii kana keessaa gara ifaatti bahuun jiraatti. Dhiphinna, jeeqamuu fi jallinna booda balâ€™inna, tasgabbii fi qajeelinna argatti.

Haafiz ibn Kasiir aayah tana ilaalchise ni jedha: Rabbiin qalbii gogde akka laaffisuu, nama dhamaâ€™aa jallinna isaa booda akka qajeelchu, rakkoon erga cimee booda karaa bahiinsa akka godhu aayan tuni ni agarsiisti. Rabbiin akkuma dachii duute fi gogdee rooba baayâ€™ee itti roobsun jiraachisu, qalbii gogde ragaalee Qurâ€™aanatiin ni qajeelcha. Qalbiin cufamte homtu ishii akka hin geenye erga taate booda ifa qalbiitti ni seensisa. Inni qulqullaaâ€™e jallinnaan booda nama fedhe Kan qajeelchudha.[7]

Ammas wanti jecha â€œBeekaaâ€• jedhu irraa barbaadame, â€œDuâ€™aan booda kaafamni akka jiruuâ€• mirkaneessufi. Kana booda ibsi aayah akkana taâ€™a: Beekaa! Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa dachii duâ€™a ishiitiin booda rooba itti roobsun ni jiraachisa, kanaafu, biqiltoota ni biqilchiti. Akkuma kana Rabbiin Guyyaa Qiyaamaa namoota duâ€™an kaasu irratti dandaâ€™aa akka taâ€™e beekaa. Ammas, qalbii erga gogde laaffisuu irratti dandaâ€™aa akka taâ€™e beeka.[6]

â€œ**Akka hubattaniif aayaata isiniif ifa goonee jirra.â€•** Kana jechuun akka hubattanii gorfamtaniif ragaalee fi wantoota Dandeetti Keenya agarsiisan isiniif ifa goonee jirra.[8]

Aayah tana â€œBeekaa!â€• jedhee jalqabuun sammuun beeku qofa osoo hin taâ€™in wanta beekan hojii irra akka olchan namatti akeeka. Namni, â€œSababa Qurâ€™aanaatin qalbiin akka laaftu fi jiraattuâ€• beeke, Qurâ€™aana barachuu fi hojii irra oolchuuf tattaafata. Kanaafu, wanta beeke hojii irra oolchun firii barbaadame argata. Akkasumas, qabxiin biroo aayah tana irraa hubatamu qabu, nama dukkana jallinnaa fi badii keessatti taree Rabbiin guyyaa tokko isa qajeelchu fi qalbii isaa jiraachisu dandaâ€™a. Kanaafu, namni jallinnaa fi badii keessatti yoo taree, gara Rabbii deebiâ€™uun qajeelcha Isarraa haa barbaadu, qalbiin isaa akka laaftuf Isa haa kadhatu. Ammas, namoota jallinna keessatti taran tuffachuu osoo hin taâ€™in karaa itti agarsiisuuf carraaqudha. Rabbiin subhaanahu akkuma dachii gogde jiraachisu qalbii isaaniis jiraachisu irratti dandaâ€™aa waan taâ€™eef.

Kitaabban wabii:
[1] Tafsiiru Muyassar-539[2] Tafsiiru Xabarii-22/408[3] Tafsiiru Al-Qurxubii-20/256[4] Tafsiiru Ibn Kasiir-7/181[5] Tafsiiru tahriir wa tanwiir-27/393[6] Tafsiiru Muyassar-539[7] Tafsiiru ibn Kasiir-7/182 [8] Tafsiiru Muyassar-539

Date Created
January 9, 2020
Author

admin